

V glavnem pripada grobišče stopnji Ha B z začetki v Ha A in koncem v Ha C. Avtor ga kronološko razdeli na pet stopenj, ki se opirajo v glavnem na tipološke oblike keramike, ki so v okviru osrednjih treh stopenj Ha B najtežje ločljive. Absolutne kronologije avtor niti ne omenja.

Katalog 258 grobov in najdb je izdelan v enako jedrnatem slogu: kratek opis grobov in najdb po načelu, da opis in slika skupno označujeta predmet. Med tabelami sta dve fotografiji tipov keramike, ostalih 29 pa podaja po grobovih razvrščene risane keramične in kovinske predmete. Poleg nekaterih kovinskih izdelkov (igel itd.) kaže le način okrasitve keramike podobnosti s Ha B kulturo Slovenije, medtem ko pripadajo tipi keramike docela drugačnemu kulturnemu območju južne Nemčije. Kratek stvarni register h katalogu zaključuje ta zvezek.

Stanko Pahič

Armin Stroh: Katalog Günzburg; Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte, Heft 2, Kallmünz 1952; 58 strani, v prilogi 28 tabel in 2 arheološki karti.

Drugi zvezek navedene zbirke ima v primeri s prvim nekoliko drugačno zasnovo in tudi docela drugačno zgodovino. Potem ko se od Rimsko-Germanske komisije pred vojno zasnovana zbirka »Katalogov južne in zahodne Nemčije« ni razmahnila, je bilo že katalogizirano prazgodovinsko gradivo iz domačijskega muzeja v Günzburgu (enakovrednega n. pr. celjskemu) po iniciativi Bavarskega deželnega urada za spomeniško varstvo dokončno obdelano in uvrščeno v obravnavano zbirko. Vendar tu ne gre več samo za kataloško izdajo gradiva iz muzeja v Günzburgu in tamošnjih najdb v drugih muzejih, temveč je katalogu priključen tudi seznam arheoloških najdišč okraja Günzburg z dvema arheološkima kartama v merilu 1:100.000, od katerih zajema prva prazgodovinska najdišča do vključno starejše železne dobe, druga pa ostala od latena do srednjega veka. Ker pa obsega drugi del podatke izključno iz literarnih virov in obravnavano področje še ni bilo sistematično pregledano, ne moremo govoriti o topografskem zvezku, temveč prej o gradivu za topografijo, ki je priključeno katalogu muzejskih najdb.

Kataloške sezname pričenja uvodno poglavje o zgodovini arheološkega raziskovanja v Günzburgu, kjer je antični del (kraj je spričo rimske mestne naselbine Guntia z antičnimi najdbami bogat) v seznamu gradiva namenoma izzvet in bo obravnavan posebej. Dolgoletno delo domačih ljubiteljev starin in lokalnih raziskovalcev so pred koncem vojne v veliki meri uničile bombe in le s pravočasno evakuacijo je bilo oteto vsaj celotno prazgodovinsko gradivo, predstavljeno v katalogu. Seznam najdb ima na čelu geološko-geografski oris kraja in je razdeljen na kronološke enote: neolit, bronasta doba, žarna grobišča, hallstattska in latenska doba, v okviru katerih so najdišča z opisi predmetov razvrščena po občinah v abecednem redu. Večji del najdišč ima tudi podatke iz katastra, po katerem so razvrščena najdišča v drugem seznamu. Ob jedrnatem opisu najdb so podani orisi najdišč in načini odkritja, inv. številke in večinoma tudi dana literatura. Priključene so tudi časovno neopredeljive najdbe in v Günzburgu hranjeni predmeti iz tujih krajev.

Seznam »pred- in ranozgodovinskih terenskih spomenikov in najdišč« je urejen po katastrskih listih, ki so označeni na robovih priloženih arheoloških kart. Ta seznam je kronološko obsežnejši in zajema tudi na terenu še vidna srednjeveška gradišča. V okviru katastrskih listov so najdišča razvrščena po abecedno urejenih občinah, znotraj njih pa po kronološkem redu, pri čemer je doba pri navedbi kraja označena s kratico na robu. Prirediteljem se je zdel ta način razporeditve najprimernejši, ker v očitni sovisnosti povezuje karti in seznam, vendar je nepraktičen v toliko, ker zahteva temeljito poznavanje karte in nepoučenim otežkoča iskanje po imenu znanega najdišča v seznamu in na karti hkrati.

Merilo 1:100.000 obeh priloženih kart je bilo izbrano silom prilik. Avtor se zaveda otežkočene preglednosti, čeprav zajema obravnavano področje okraja Günzburg le manjši del pri nas običajnega obsega listov kart tega merila, in je zato delil karto na dvojce kronoloških enot. Ta delitev je zadovoljiva v toliko, ker so na prvem listu prazgodovinske kulture jasneje prikazane, na drugem pa

pride antična civilizacija z do neke mere predhodno latensko kulturo prav tako izraziteje do veljave. Vprašanje bi moglo biti, ali ni povezanost med hallstattsko in latensko kulturo bolj organska kot historične zveze med latensko in rimsko kakor tudi, kam spadajo pravzaprav za sedaj še časovno neopredeljiva najdišča. Ta pomislek le opozarja na zapletenost teh problemov pri arheoloških kartah, ki jih obravnavani katalog nima namena razvozljati.

Tekstni del zaključujejo stvarni in najdiščni register, kakor tudi seznam tabel. Med temi je 7 fotografskih in 21 izvrstno risanih. Tako podaja katalog jasno podobo najdb in najdišča muzeja okraja Günzburg, enega izmed mnogih, za katere je izdelava podobnih katalogov še želja bodočnosti.

*Stanko Pahič

Bayrische Vorgeschichtsblätter, zvezki 17, 18—19/1, 18—19/2 in 20, München 1948—1954; 96 + 134 + 188 + 178 strani s skupno 96 tabelami, številnimi risbami in kartami med tekstem in nekaj načrti v prilogi.

Komisija za bavarsko deželno zgodovino je leta 1948 pričela z nadaljnjim izdajanjem predvojnega časopisa Bayerischer Vorgeschichtsfreund, čigar 17. zvezek je izšel pod novim naslovom. Odtlej je ta časopis, ki izhaja v neobveznih nadaljevanjih, postal naglo obsežnejši in tehnično popolnejši ter tako predstavlja poglavitno glasilo živahnega arheološkega delovanja na Bavarskem. Problematika tega raziskovanja je razvidna že iz rednih poročil Pred- in rano-zgodovinskega oddelka Bavarskega deželnega urada za spomeniško varstvo za obdobje 1959—1951, objavljenih v zvezku 17 in drugem delu zvezka 18—19. To je bila hkrati najtežavnejša doba bavarske arheologije, ki jo je vojna oropala za vrsto sodelavcev, med njimi nekaj prav odličnih in mnogo obetajočih arheologov (F. Holste, K. H. Wagner, H. Zeiss, F. Birkner). Pa tudi v terenskem raziskovanju so se morali bavarski arheologi med vojno in v prvih letih po njej omejevati večinoma le na zaščitna izkopavanja in na redke pomembnejše objekte.

Objavljeni prispevki bavarskih arheoloških avtorjev sodijo po veliki večini k poročilom novih najdb v medvojnem in povojnem času in zajemajo kronološko razvrščeni vsa obdobja od paleolita do zgodnjega srednjega veka. Medtem ko imajo prispevki za paleolitsko in neolitsko dobo v glavnem regionalni značaj, razširja W. Dehn (Ranobronastodobna seliščna jama pri Gaimersheimu, okraj Ingolstadt zv. 18—19/1) obdelavo keramičnega gradiva iz obravnavanega najdišča na primerjave ranobronastodobne keramike tako imenovanega »straubinskega kroga«, ki so jo doslej le bežno obravnavali. V težnji, da bi določil položaj te keramike iz konca rane bronaste dobe v podonavskem prostoru, raziskuje avtor poleg primerjav iz južnobavarskega ozemlja tudi zveze z oddaljenejšimi pokrajinami Srednje Evrope. H. Müller-Karpe (K nekaterim zgodnjim bronastim nožem na Bavarskem, zv. 20) pa pri razpravljanju o časovni in geografski razširjenosti dveh tipov bronastodobnih nožev uporablja primerjave iz naše bližnje sosesčine, ko izvaja v bronasti dobi D močno razširjeni baierdorfski tip nožev z enim rezilom iz bodalastih dvorezilih nožev v zahodnomadžarskem-vzhodnoalpskem prostoru.

Najpomembnejše razprave teh številsk obravnavajo zgodnjo železno dobo. Tako prikazuje H. Knöll (Hallstattske najdbe iz gomil v Riemu pri Münchenu, zv. 17) bogate keramične najdbe z raznoliko ornamentiko, pridobljene iz večjih zaščitnih izkopavanj v predvojnih letih. Iz najdb, datiranih v Ha C, ugotavlja avtor v svojem, s številnimi opombami opremljenem članku številne primerjave istodobnega gradiva, ki kažejo ob vplivih iz vseh strani najtesnejšo povezanost te kulturne skupine z zahodnimi področji.

W. Krämer (Nova opazovanja o načinih pokopa v srednji hallstattski dobi na Bavarskem, zv. 18—19/2) objavlja obsežno gradivo, pridobljeno večinoma pri zaščitnih izkopavanjih, o oblikah grobov v srednjehallstattskih gomilah južne Bavarske, ki jih ilustrira vrsta načrtov, tlorisov in skic. Ta regionalna podoba sicer po vsej Evropi močno razširjenih gomil te dobe kaže bolj ali manj ohranjene sledove lesenih celic brez kakršnih koli kamnitih oblog. Na vedno proti jugu obrnjenih vozovih pokopani mrtveci so posebnost teh gomil.

G. Kossack (K hallstattski dobi na Bavarskem, zv. 20) objavlja iz predavanj nastali zanimiv poskus pregleda zgodnje železne dobe na Bavarskem, ilustriran